

Jacek Sobczak*

Nowa strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej

Streszczenie

Zatwierdzenie w maju 2020 roku nowej strategii bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej nakazywało zwrócić uwagę na aspekty terminologiczne pojęć używanych w tym dokumencie, a także na kwestie prawne wiążące się z problemem, czy ten akt, formalnie rzecz biorąc, ma być kontrasygnowany czy też nie. Równie ważną sprawą było zwrócenie uwagi na to, że w systemie prawnym Polski opracowywane są w praktyce dwie strategie – jedną zatwierdza Prezydent RP (ostatnia postanowieniem z 12 maja 2020 r.), druga zaś ma formę uchwały Rady Ministrów (ostatnia z 9 kwietnia 2013 r.). Obecnie obowiązująca strategia została poprzedzona wcześniejszymi strategiami oraz „Białą księgą bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej”. Strategia z 12 maja 2020 roku jest obszernym dokumentem, w którym analizowane są wszystkie elementy bezpieczeństwa narodowego. W jej treści odniesiono się do takich zjawisk, jak: hybrydowość, działanie w cyberprzestrzeni, potrzeba nowych technologii oraz problem sztucznych inteligencji.

Słowa kluczowe: strategia bezpieczeństwa, cyberbezpieczeństwo, obronność

* Prof. dr hab. Jacek Sobczak, Instytut Nauk Prawnych, Akademia Ekonomiczno-Humanistyczna w Warszawie, ORCID: 0000-0002-2231-8824.

Problemy terminologiczne

W myśl art. 4a ust. 1 pkt 1 ustawy z 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (t.j., Dz.U. 2019, poz. 1541 z późn. zm.), Prezydent RP, stojąc na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa, nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium, zatwierdza na wniosek Prezesa Rady Ministrów strategię bezpieczeństwa narodowego¹. Ustawodawca nie zdefiniował przy tym bliżej pojęcia „strategia bezpieczeństwa” oraz „Polityczno-strategicznej dyrektywy obronnej Rzeczypospolitej Polskiej”, pozostawiając te kwestie doktrynie. W literaturze pojęcie „strategia” odnosi się do wszelkich działań podejmowanych w zamiarze osiągnięcia zamierzonego celu². W ściślejszym tego słowa znaczeniu to dział sztuki wojennej obejmujący przygotowanie i prowadzenie wojny oraz jej poszczególnych kampanii i bitew³. Zauważa się, że strategia określa ilość i jakość zasobów potrzebnych do osiągnięcia celów wojskowych oraz ilość i jakość wszelkiego rodzaju rezerw zarówno ludzkich, jak i materiałowych, a także organizację i sposób przygotowania sił

1 Tekst art. 4a ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej został wprowadzony do ustawy na mocy art. 4 pkt 1 ustawy z 29 maja 1989 r. o przekazaniu dotychczasowych kompetencji Rady Państwa Prezydentowi Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i innym organom państwowym (Dz.U. 1999, nr 34, poz. 178) z dniem 19 lipca 1989 r. W pierwotnym tekście art. 4a stwierdzono jedynie, że Prezydent Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, jako zwierzchnik sił zbrojnych, na wniosek Ministra Obrony Narodowej określa główne kierunki rozwoju sił zbrojnych oraz przygotowania do obrony państwa. Po zmianie nazwy państwa polskiego na Rzeczpospolitą Polską zmieniono nazwę głowy państwa i wprowadzono do ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, ustawą z dnia 25 października 1991 r. o zmianie ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 1991, nr 113, poz. 491) nazwę Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Uprawnienie do zatwierdzania strategii bezpieczeństwa narodowego została przyznana Prezydentowi RP na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2002, nr 156, poz. 1301). Tym samym przepisem przyznano Prezydentowi RP prawo wydawania na wniosek Prezesa Rady Ministrów, w drodze postanowienia, polityczno-strategicznej dyrektywy obronnej Rzeczypospolitej Polskiej oraz innych dokumentów wykonawczych do strategii bezpieczeństwa.

2 Termin „strategia” pochodzi od słowa *strategos*, oznaczającego „prowadzący wojsko”, czyli dowódca armii lub floty. W języku potocznym pojęcie to jest definiowane jako „[...] sposób postępowania mający doprowadzić do osiągnięcia określonego celu, działanie zgodne z opracowanymi założeniami, perspektywiczny plan działania” – zob. *Uniwersalny słownik języka polskiego*, red. S. Dubisz, t. 3, Warszawa 2003, s. 1411–1412.

3 Zob. M. Szymczak, *Słownik języka polskiego*, t. 3, Warszawa 1989, s. 346. Krzysztof Olechnicki i Paweł Załęcki definiują strategię (*Słownik socjologiczny*, Toruń 1997, s. 205) jako zaplanowany i często realizowany w praktyce sposób osiągania jakiegoś wyznaczonego celu.

zbrojnych, opracowania planów, użycia ich w wojnie, przygotowanie teatrów działań i kierunków strategicznych⁴. Strategia to ustalanie długoterminowych celów oraz metod ich osiągnięcia przez przyjmowanie kierunków działania i rozdysponowanie zasobów⁵. Strategię bezpieczeństwa narodowego zwykło się rozumieć jako „[...] wybór dokonany na podstawie wiedzy i analizy strategicznej środków właściwych i koniecznych, będących w dyspozycji państwa do osiągnięcia celów i realizacji zadań określonych przez politykę bezpieczeństwa”⁶. Strategia pojmowana jest również jako „[...] teoria i praktyka działania państwa ukierunkowanego na osiągnięcie celów założonych w dziedzinie bezpieczeństwa, w skali ogólnej i mających charakter długofalowy”. Widzi się ją także jako „[...] dziedzinę strategii narodowej, obejmującej jej tworzenie, przygotowanie i wykorzystanie potencjału państwa dla przeciwdziałania wszelkim zagrożeniom jego bytu i rozwoju” oraz jako „[...] teoria i praktyka ukierunkowana na przygotowanie i wykorzystanie potencjału państwa dla osiągnięcia celu w postaci przeciwdziałania wszelkim zagrożeniom jego bytu i rozwoju, ujmowanym w skali ogólnej i mającym długofalowy charakter”⁷. Waldemar Kitler uważa strategię bezpieczeństwa narodowego za „[...] dziedzinę strategii narodowej, rozumianą jako wybór dokonany na podstawie wiedzy i analizy strategicznej środków właściwych i koniecznych – będących w dyspozycji państwa do osiągnięcia celów i realizacji interesów określonych przez politykę bezpieczeństwa narodowego, ujmowanych w skali ogólnej i mających charakter długofalowy”⁸. David Robertson zwraca uwagę, że strategia w przeciwieństwie do taktyki wymaga długofalowych przygotowań, a oba te terminy można stosować do każdej sytuacji konfliktu. Podkreśla, że we współczesnej terminologii obronnej strategię uważa się za polityczną, a taktykę za czysto techniczne decyzje wojska dążące do najlepszego osiągnięcia strategicznych celów, wyznaczonych przez politycznych zwierzchników⁹. W literaturze uznaje się niekiedy strategię za kategorię prakseologiczną, czyli widzi się w niej

4 Zob. *Wielka encyklopedia powszechna PWN*, t. 11, Warszawa 2010, s. 39.

5 A. Beaufre, *Wstęp do strategii. Odstraszenie i strategia*, Warszawa 1988, s. 161.

6 J. Marczak, *Założenia polityki i strategii bezpieczeństwa narodowego*, [w:] *Obrona narodowa w tworzeniu bezpieczeństwa Polski w XXI wieku*, red. R. Jakubczak, A. Skrabacz, K. Gąsiorek, Warszawa 2008, s. 129.

7 *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, Warszawa 2002, s. 131.

8 W. Kitler, *Bezpieczeństwo narodowe RP. Podstawowe kategorie. Uwarunkowania. System*, Warszawa 2011, s. 39.

9 D. Robertson, *Słownik polityki*, Warszawa 2009, s. 420–421.

sztukę łączenia w całość dostępnych dokumentów, instrumentów, metod i zasad sprawnego działania do osiągnięcia założonego celu¹⁰.

Roman Kuźniar, analizując pojęcie „strategia państwowa” stwierdził, że wprawdzie nie wyznacza ono celów w polityce, lecz strategiczny instynkt i dyscyplina właściwa rygorom podejścia strategicznego jest warunkiem koniecznym (choć niewystarczającym) optymalnego urzeczywistnienia interesów państwa (bezpieczeństwo, rozwój), które nie powinny podlegać kaprysom polityki¹¹.

Pojęcie „bezpieczeństwo państwa” nie zostało, co oczywiste, zdefiniowane w tekście ustawy. W doktrynie zwraca się uwagę, że mimo powszechnego utożsamiania tego terminu z bezpieczeństwem narodowym, nie są to synonimy. W literaturze „bezpieczeństwo narodowe” definiuje się jako „[...] obiektywny stan pewności fizycznego przetrwania i swobód rozwojowych, stan będący zarazem żywotną potrzebą, a więc również celem i interesem narodowym (racją stanu), zakładającym zabezpieczenie oraz umacnianie żywotnych wartości [...], realizowanych w sferze zewnętrznej i wewnętrznej”¹². Bezpieczeństwo państwa jest postrzegane jako gwarant integralności terytorialnej państwa i jego suwerenności¹³ oraz jego rozwoju politycznego, społecznego i gospodarczego¹⁴. Wskazuje się, że jest to również „[...] zdolność państwa i społeczeństwa do zapewnienia warunków jego przetrwania, jako instytucji wspólnoty obywatelskiej, biologicznego przeżycia ludności, integralności terytorialnej, niezależności politycznej, stabilności wewnętrznej oraz jakości życia [...] jest

10 B. Brodie, *War and Politics*, New York 1973, s. 452.

11 R. Kuźniar, *Strategia państwowa*, „Zeszyty Akademii Dyplomatycznej” 2004, nr 15, s. 9.

12 J. Stańczyk, *Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa*, Warszawa 1996, s. 21; P. Mickiewicz, *System bezpieczeństwa narodowego w rozwiązaniach systemowych wybranych państw*, Warszawa 2018, s. 35.

13 W kwestii definicji suwerenności zob. J. Czaputowicz, *Suwerenność*, Warszawa 2018, s. 15–55.

14 J. Czaputowicz, *Kryteria bezpieczeństwa międzynarodowego państwa – aspekty teoretyczne*, [w:] *Kryteria bezpieczeństwa międzynarodowego państwa*, red. S. Dębski, B. Górka-Winter, Warszawa 2013, s. 15. Por. także R. Zięba, [w:] *Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku*, red. D.B. Bobrow, E. Haliżak, R. Zięba, Warszawa 1997, s. 8–22. Wskazuje on, że bezpieczeństwo państwa, formułowane jako cel polityki zagranicznej, wyraża wewnętrzne potrzeby, interesy i wartości określonego społeczeństwa (narodu) oraz jego systemu politycznego. Zauważa, że „[...] narodowa polityka bezpieczeństwa zakłada dążenie do ochrony państwa i społeczeństwa (narodu lub narodów w przypadku państwa wielonarodowego) przed zagrożeniami zewnętrznymi. Zgadza się z amerykańskimi badaczami (*American National Security. A Reader in Theory on Policy*, red. M. Berkowitz, P.G. Bock, New York 1965, s. X), że „[...] bezpieczeństwo narodowe może być zdefiniowane jako zdolność narodu do ochrony jego wewnętrznych wartości przed zagrożeniami zewnętrznymi”.

ona kształtowana poprzez działania polegające na wykorzystywaniu szans, podejmowaniu wyzwań, redukowaniu ryzyka oraz eliminowaniu zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych, co zapewni trwanie, tożsamość, funkcjonowanie i swobody rozwojowe państwa i narodu (społeczeństwa)¹⁵. Zwraca się przy tym uwagę, że bezpieczeństwo ma także wymiar międzynarodowy¹⁶.

Budowanie strategii bezpieczeństwa jest zadaniem trudnym z racji dynamicznie zmieniającego się otoczenia międzynarodowego. Obecnie jest ono rozumiane jako gwarancja zaspokojenia powszechnie definiowanych potrzeb, praw i aspiracji narodu (społeczeństwa) dotyczących sposobu oraz jakości życia, tożsamości ustrojowej, kulturowej oraz szans rozwoju¹⁷.

Problem kontrasygnaty

Treść art. 4a ust. 1 pkt 1 ustawy o powszechnym obowiązku ochrony Rzeczypospolitej Polskiej może wywoływać wątpliwości odnośnie do charakteru tego aktu, w szczególności zaś tego, czy „zatwierdzenie”, o którym mowa w tym przepisie, ma charakter kontrasygnaty. Nie ulega wątpliwości, że zgodnie z art. 144 Konstytucji RP, akty rządowe wydawane przez Prezydenta RP, który korzysta ze swoich konstytucyjnych i ustawowych uprawnień, wymagają dla swojej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów – podpisując akt, ponosi odpowiedzialność przed Sejmem RP. To oczywiste, że Prezydent nie dysponuje możliwością podejmowania aktów kierownictwa państwowego bez upoważnienia przepisów prawa. Podstawą takiego upoważnienia może być zarówno

15 J. Zając, R. Zięba, *Budowa zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego Polski. Ekspertyza na potrzeby realizacji średniozakresowej strategii rozwoju RP na lata 2014–2020*, Warszawa 2011, s. 10 i n.

16 J. Słomczyńska, *Europejska polityka bezpieczeństwa i obrony. Uwarunkowania, struktury, funkcjonowanie*, Lublin 2007, s. 21–88. Por. *Bezpieczeństwo międzynarodowe w XXI wieku*, red. R. Zięba, Warszawa 2018, s. 17–34.

17 Z. Nowakowski, *Bezpieczeństwo narodowe. Ewolucja pojęcia i zakresu*, [w:] *Bezpieczeństwo narodowe i zarządzanie kryzysowe w Polsce w XXI wieku. Wyzwania i dylematy*, red. T. Jemioło, K. Rajchel, Warszawa 2008, s. 75; M. Gołda-Sobczak, *Bezpieczeństwo kulturowe w sieci*, [w:] *Europa wobec problemów bezpieczeństwa w XXI wieku*, red. A. Wojtaszek, Szczecin 2017, s. 129–152; J. Sobczak, *Wymiar sprawiedliwości w systemie bezpieczeństwa państwa*, [w:] *Kluczowe determinanty bezpieczeństwa Polski na początku XX wieku*, red. S. Wojciechowski, A. Wejkszner, Warszawa 2013, s. 187–213; J. Sobczak, K. Kakareko, *Prawo do ochrony kultury w systemie prawnym w Unii Europejskiej*, [w:] *Aktualne problemy Konstytucji. Księga jubileuszowa z okazji 40-lecia pracy naukowej profesora Bogusława Banaszaka*, red. H. Babiusz, P. Kapustka, J. Michalska, Legnica 2017, s. 842–862.

konstytucja, jak i ustawy. Te akty urzędowe mogą mieć charakter rozporządzeń, zarządzeń oraz postanowień. W doktrynie nie ma wątpliwości odnośnie do tego, że mogą one mieć charakter rozporządzeń, zarządzeń oraz postanowień. Wskazuje się, że nie każde działanie Prezydenta materializujące się w formie określonego dokumentu powinno być uznane za akt urzędowy. Aktem takim jest dokument, w którym Prezydent o czymś rozstrzyga. Nie w każdym wypadku, gdy jego aktywność przybiera formę pisemną, kierowaną do określonej grupy odbiorców, można mówić o akcie urzędowym Prezydenta w rozumieniu art. 144 Konstytucji. Jeżeli tego rodzaju dokument kierowany do określonej grupy odbiorców nie zawiera rozstrzygnięcia o prawach lub obowiązkach, to nie jest on aktem urzędowym prezydenta, a jedynie przejawem jego działalności urzędowej jako głowy państwa. Przykładem takich działań mogą być listy gratulacyjne, przemówienia i tzw. uroczyste adresy¹⁸. W związku z tym Paweł Sarnecki rozróżnia akty urzędowe Prezydenta oraz akty pisemne głowy państwa. Ich wspólną cechą jest to, że zawierają informacje o stanowisku urzędu prezydenckiego, ale akty pisemne nie mają charakteru prawnie uwarunkowanych decyzji¹⁹.

Opisana w art. 4a ust. 1 pkt. 1 ustawy z 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej sytuacja różni się dość istotnie od opisanej w treści art. 144 ust. 2 Konstytucji, z którego wynika, że akt urzędowy Prezydenta RP, żeby był ważny, musi być podpisany przez Prezesa Rady Ministrów. Tymczasem w kwestii strategii bezpieczeństwa narodowego Prezydent otrzymuje od Prezesa Rady Ministrów tekst strategii, którą zatwierdza. Tym samym Prezes Rady Ministrów jest podmiotem, który przedkłada strategię Prezydentowi RP do zatwierdzenia. Brzmienie przywołanego przepisu ustawy z 21 listopada 1967 roku wskazuje, że taka strategia bez zatwierdzenia nie ma charakteru wiążącego; jest tylko projektem. Oceniając sytuację prawną, można zaryzykować twierdzenie, że to raczej Prezydent RP kontrasygnuje akt przedkładany mu przez Prezesa Rady Ministrów. W literaturze podkreśla się, że Prezydent RP nie zawsze jest inicjatorem wydania aktu urzędowego, może bowiem czekać na przedłożenie mu takiego aktu przez Prezesa Rady Ministrów. Krzysztof Kozłowski zwraca uwagę, że większość aktów urzędowych głowy państwa podlegających kontrasygnacie jest

18 Zob. K. Kozłowski, [w:] M. Safjan, L. Bosek, *Konstytucja RP*, t. 2, *Komentarz*, Warszawa 2016, s. 708.

19 P. Sarnecki, *Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz do przepisów*, Kraków 2000, s. 59.

przygotowywana przez rząd, a następnie przedkładana Prezydentowi do akceptacji. Dotyczy to, jak zauważa, także szeroko pojętej obronności. Wskazuje on, przywołując stanowisko Sarneckiego, że „[...] od wymogu kontrasygnaty, zwolnione być również winny takie działania Prezydenta, które mieszczą się, bądź też są »dalszym ciągiem« jakiegoś aktu urzędowego, wyraźnie zwolnionego z kontrasygnaty, czyli takie, które można by nazwać »pochodnymi«”²⁰.

Zatwierdzanie strategii bezpieczeństwa narodowego nie zostało wymienione wśród aktów urzędowych zwolnionych od kontrasygnaty, czyli wskazanych w art. 144 ust. 3 Konstytucji RP, który określa zakres uprawnień Prezydenta realizowanych poza systemem kontroli politycznej Sejmu RP. Godzi się zauważyć, że w literaturze podkreśla się, że wyłączone spod obowiązku użycia kontrasygnaty, mimo braku wyraźnej regulacji w art. 144 ust. 3 Konstytucji, powinny być również uprawnienia analogiczne do którejś z kompetencji w tym przepisie wymienionych, przy których istnieje identyczne *ratio legis* ich wyłączenia²¹. Można by więc dowodzić, że jeżeli zwolniona spod kontrasygnaty jest inicjatywa ustawodawcza Prezydenta i zarządzenie ogłoszenia ustawy, to analogicznie zwolnione powinno być także zatwierdzenie strategii bezpieczeństwa narodowego. Dodatkowym argumentem jest to, że bez decyzji Prezesa Rady Ministrów o przedłożeniu wniosku o jej zatwierdzenie Prezydentowi, nie może on jej zatwierdzić²². Podobnie nie jest władny jej ogłosić z własnej inicjatywy bez wniosku Prezesa Rady Ministrów. W praktyce strategia bezpieczeństwa narodowego jest zatwierdzana postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ogłoszonym w „Monitorze Polskim”, którego załącznik stanowi rzeczona strategia²³.

20 Ibidem, s. 57–58; M. Granat, *Opinia na temat konieczności kontrasygnaty aktu Prezydenta o wyznaczeniu Marszałka Seniora*, „Biuletyn Ekspertyz i Opinii Prawnych” 2002, s. 95 i n.

21 K. Kozłowski, [w:] M. Safjan, L. Bosek, op. cit., s. 709–710; P. Sarnecki, op. cit., s. 57–58.

22 W literaturze sformułowano budzące poważne wątpliwości stanowisko, że Prezydent kontrasygnuje strategię bezpieczeństwa, tłumacząc (W. Sobera, *Strategia bezpieczeństwa narodowego jako element polityki państwa*, „Rocznik Europeistyczny” 2015, nr 1, s. 184), że art. 4a ust. 1 pkt 1 „[...] podkreśla rolę w Strategii Bezpieczeństwa, która jest zatwierdzana przez Prezydenta i Premiera”. Należy zauważyć, że wbrew poglądom Waldemara Sobery, Prezes Rady Ministrów nie zatwierdza strategii bezpieczeństwa, tylko składa do Prezydenta wniosek o jej zatwierdzenie. Oczywiście może mieć wpływ na jej treść i w razie gdyby tego dokumentu nie akceptował, może wniosku nie składać. Nie sposób także podzielić poglądu, że w odniesieniu do strategii bezpieczeństwa Prezydent jest osobą, która kontrasygnuje ten akt. Tego rodzaju sytuacja nie występuje w przepisach Konstytucji.

23 Zob. Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 maja 2020 r. w sprawie zatwierdzenia Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, MP 2020, poz. 413.

Strategie bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej 1990–2007

W literaturze podkreśla się, że jednym z najważniejszych i najpilniejszych wyzwań dla Polski po 1989 roku stało się sformułowanie narodowej strategii i ukształtowanie stosownej do niej samodzielnej polityki bezpieczeństwa, w tym obronności²⁴. Na przełomie 1989 i 1990 roku opracowano „Doktrynę obronną Rzeczypospolitej Polskiej”, którą przyjął uchwałą Komitetu Obrony Kraju 21 lutego 1990 roku. Zmiana sytuacji politycznej po rozwiązaniu Układu Warszawskiego i rozpadzie Związku Radzieckiego sprawiła, że na posiedzeniu Komitetu Obrony Kraju 2 listopada 1992 roku zostały przyjęte dwa dokumenty, tj. „Założenia polskiej polityki bezpieczeństwa” oraz „Polityka bezpieczeństwa i strategia obronna Rzeczypospolitej Polskiej”. Po przyjęciu do NATO powstał nowy, całościowy projekt nowej strategii bezpieczeństwa i obronności²⁵. Rada Ministrów 4 stycznia 2000 roku przyjęła „Strategię bezpieczeństwa”, a pięć miesięcy później, 23 maja „Strategię obronności”²⁶. Oba te dokumenty zostały ogłoszone po upływie roku od akcesji i po przyjęciu koncepcji strategicznej NATO na szczycie w Waszyngtonie w 1999 roku.

Kolejna strategia zatytułowana „Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej” została opracowana w 2003 roku. Oceniono ją jako dokument potrzebny i pożyteczny, spełniający oczekiwania związane z nową sytuacją w dziedzinie bezpieczeństwa międzynarodowego i narodowego po wydarzeniach z 11 września 2001 roku, ale niedoskonały. Nową strategię przyjęto na posiedzeniu Rady Ministrów w kwietniu 2007 roku, a Prezydent RP zatwierdził ją 13 listopada 2007 roku²⁷. Dokument ten zmierzał do zintegrowanego traktowania bezpieczeństwa narodowego, wskazując, że na bezpieczeństwo Polski oddziałują procesy i zjawiska w otoczeniu państwa,

24 S. Koziej, A. Brzozowski, *Strategie bezpieczeństwa RP 1990–2014. Refleksje na ćwierćwiecze*, [w:] *Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. Pierwsze 25 lat*, red. R. Kupiecki, Warszawa 2015, s. 19.

25 S. Koziej, *Tezy i komentarze do prac nad strategią bezpieczeństwa i obronności Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa–Toruń 1998; idem, *Szkic do dyskusji o przyszłej strategii poszerzonego NATO (spojrzenie z polskiej perspektywy)*, Warszawa–Toruń 1998.

26 W efekcie realizacji „Strategii obronności” Rada Ministrów wydała rozporządzenia wykonawcze do ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, w których wychodząc z założeń tej strategii, sprecyzowała elementy funkcjonowania systemu obronnego państwa.

27 Strategię przedłożył Prezydentowi Prezes Rady Ministrów zgodnie z wymogami ustawy, ale przed jej zatwierdzeniem wraz z rządem podał się do dymisji.

w regionie i w Europie. Wskazywał trzy grupy interesów narodowych: żywotne, ważne i istotne. Jednakże nie był, jak stwierdzają Stanisław Koziej i Adam Brzozowski, wolny od wad konstrukcyjnych²⁸. „Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej” spotkała się z dużym zainteresowaniem doktryny i dość krytyczną oceną ze strony nauki²⁹.

Strategię z 2007 roku zastąpiła kolejna, którą 5 listopada 2014 roku zatwierdził prezydent Bronisław Komorowski. Jej opracowanie poprzedził „Strategiczny przegląd obronny” oraz wydanie „Białej księgi bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej” w 2013 roku³⁰.

„Biała księga bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej”

Została ona zaprezentowana w 24 maja 2013 roku w Pałacu Prezydenckim. Była efekt dwuletniej pracy prawie 200 ekspertów, powołanych w listopadzie 2010 roku. Prace prowadzono w ramach strategicznego przeglądu obronnego, które zakończono we wrześniu 2012 roku. Efektem tych prac był niejawni „Raportu Komisji Strategicznego Przeglądu Obronnego” zawierający najważniejsze wnioski i rekomendacje dotyczące polityki bezpieczeństwa RP, którego treść stanowiła podstawę „Białej księgi...”. W założeniu jej podstawową rolą miało być upowszechnienie wiedzy o bezpieczeństwie i krzywienie świadomości społecznej w tej dziedzinie.

Księga jest obszernym 265-stronicowym opracowaniem, w którym najpierw sformułowano syntezę zawierającą diagnozę stanu bezpieczeństwa, prognozę rozwoju środowiska bezpieczeństwa oraz koncepcje przygotowania systemów bezpieczeństwa. W dalszej części znalazł się wstęp wyjaśniający metodologię i zasady opracowania oraz cztery rozdziały. W ich treści przedstawiono diagnozę stanu bezpieczeństwa narodowego, omówiono dość

28 S. Koziej, A. Brzozowski, *Strategie bezpieczeństwa RP...*, s. 34–38.

29 P. Żurawski vel Grajewski, *Militarny wymiar strategii bezpieczeństwa narodowego Polski 2007 i program profesjonalizacji sił zbrojnych z 2008 roku a NATO*, [w:] R. Czulda, R. Łoś, J. Reginia-Zacharski, *NATO wobec wyzwań współczesnego świata*, Warszawa–Łódź 2003, s. 111 i n.; Z. Nowakowski, J. Rajchel, H. Szafran, R. Szafran, *Strategia bezpieczeństwa narodowego Polski na tle strategii bezpieczeństwa wybranych państw*, Warszawa 2014, s. 479–543; S. Koziej, A. Brzozowski, *25 lat polskiej strategii bezpieczeństwa*, „Bezpieczeństwo Narodowe” 2014, t. 2, s. 11–40.

30 *Biała księga bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2013.

szczegółowo historyczną ewolucję bezpieczeństwa Polski³¹, jej potencjał w dziedzinie bezpieczeństwa, interesy narodowe i cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa. W dalszej części przedstawiono prognozę rozwoju środowiska bezpieczeństwa w wymiarze globalnym, regionalnym, krajowym oraz scenariusze rozwoju warunków bezpieczeństwa (rozd. 2). W trzecim rozdziale została przedstawiona koncepcja działań strategicznych, czyli strategia operacyjna, omówiono podstawy i myśl przewodnią strategii operacyjnej oraz zadania strategiczne podsystemów bezpieczeństwa narodowego operacyjnego oraz wsparcia. W ostatniej części sformułowano koncepcję przygotowania systemów bezpieczeństwa narodowego, czyli strategię preparacyjną. Omówiono w niej podstawy i myśl przewodnią strategii preparacyjnej oraz przygotowanie trzech podsystemów bezpieczeństwa narodowego: kierowania operacyjnego i wsparcia. Wieńczy książkę syntetyczne zakończenie, a uzupełniają ją: wyciąg z głównych rekomendacji strategicznych przeglądu bezpieczeństwa narodowego, wykaz głównych pojęć oraz podstawowych aktów prawnych dotyczących bezpieczeństwa narodowego i spis osób zaangażowanych w strategiczny przegląd bezpieczeństwa.

Nie wdając się w szczegółowe przedstawianie wywodów „Białej książki...”, wypada jedynie podkreślić, że oprócz problematyki tzw. bezpieczeństwa twardego, obejmującego sprawy obronności i ochrony państwa, szczególną uwagę zwrócono na nowe dziedziny i sektory społeczne i gospodarcze oraz transsektorowe obszary bezpieczeństwa niosące nowe wyzwania i zagrożenia dla państwa związane z bezpieczeństwem finansowym,

31 Ukazując ewolucję historii bezpieczeństwa, przedstawiono ją od zarania państwowości aż po dzień dzisiejszy. Nie zadano sobie jednak pytania, czy można dopatrzeć się jakiejś ciągłości. Ograniczono się do wskazania konieczności zwrócenia szczególnej uwagi na zakres i formy współdziałania dwóch największych sąsiadów Polski – Rosji i Niemiec. Oceniając okres przedrozbiorowy, wywiedziono, że żywotnym interesem Polski jest posiadanie zdolności do zorganizowania i utrzymania sprawnego państwa. Podkreślono, że niedopuszczalne jest zakłócanie równowagi między wolnością jednostki bądź grup a odpowiedzialnością za państwo. Zwrócono uwagę, że trzeba pielęgnować tożsamość narodową i przeciwdziałać kształtowaniu się niekorzystnej wspólnoty interesu sąsiadów. Odnosząc się do okresu II Rzeczypospolitej i czasów II wojny światowej, wskazano, że oprócz zwracania uwagi na politykę sąsiadów konieczne jest unowocześnianie potencjału obronnego oraz racjonalna kalkulacja skuteczności zawartych sojuszy. Oceniając okres III Rzeczypospolitej, uznano, że po 1989 r. udało się Polsce osiągnąć większość celów strategicznych, gdyż przystąpiła ona do Sojuszu Północnoatlantyckiego (1999) oraz do Unii Europejskiej (2004), a także nawiązała partnerstwo strategiczne ze Stanami Zjednoczonymi, zaangażowała się we współpracę subregionalną (Trójkąt Weimarski, Grupa Wyszehradzka, Inicjatywa Środkowoeuropejska, Rada Państw Morza Bałtyckiego).

energetycznym, demograficznym, cybernetycznym, klimatycznym oraz ekologicznym. Zwrócić przy tym należy uwagę na główne pojęcia, które znalazły się w załączniku nr 2. Scharakteryzowano w nim m.in.: bezpieczeństwo³², środowisko bezpieczeństwa, cele strategiczne państwa w dziedzinie bezpieczeństwa, strategię bezpieczeństwa narodowego³³ i system bezpieczeństwa

32 Bezpieczeństwo uznano w „Białej księdze...” za kategorię podstawową, określono jako teorię i praktykę zapewniania możliwości przetrwania (egzystencji) i realizacji własnych interesów przez dany podmiot, w szczególności poprzez wykorzystywanie szans (okoliczności sprzyjających), podejmowanie wyzwań, redukcja ryzyka oraz przeciwdziałanie (zapobieganie i przeciwstawianie się) wszelkiego rodzaju zagrożeniom dla podmiotu i jego interesów. Podkreślono, że „[...] współczesne bezpieczeństwo ma charakter zintegrowany (kompleksowy, wielowymiarowy), w którym – w zależności od przyjętego kryterium – można wyróżnić różne jego rodzaje, dziedziny, sektory, działy i obszary”. Wskazano, że w zależności od rodzaju podmiotu można wyróżnić bezpieczeństwo indywidualne (personalne), grupowe, narodowe (w tym państwowe i terytorialne: wojewódzkie, powiatowe, gminne), międzynarodowe (regionalne i globalne), w tym międzypaństwowe (sojusznicze, koalicyjne) i transnarodowe. Zauważono, że „[...] w zależności od przedmiotu (treści) bezpieczeństwa można w zasadzie wyróżnić tyle jego rodzajów, dziedzin, sektorów, działów, obszarów itd., ile jest możliwych sfer aktywności danego podmiotu (w każdej sferze aktywności występują jakieś elementy bezpieczeństwa)”. Podkreślono, że w ramach zintegrowanego bezpieczeństwa narodowego Polski (bezpieczeństwa państwa) można wyróżnić dwa jego konstytucyjne obszary: bezpieczeństwo zewnętrzne i wewnętrzne, oraz cztery podstawowe dziedziny: obronność (obrona narodowa, czyli bezpieczeństwo militarne), ochrona (bezpieczeństwo cywilne, niemilitarne) oraz bezpieczeństwo społeczne i bezpieczeństwo gospodarcze (w istocie można też mówić o bezpieczeństwie społeczno-gospodarczym, w tym o społecznym i gospodarczym wsparciu bezpieczeństwa). Podkreślono, że w ramach tych dziedzin można wyodrębnić – zgodnie z przyjętą w Polsce strukturą działalności państwowej obejmującą wiele działów administracji publicznej – sektory bezpieczeństwa narodowego takie, jak: dyplomacja na rzecz bezpieczeństwa, wojskowość, wywiad i kontrwywiad, bezpieczeństwo publiczne, ratownictwo, bezpieczeństwo społeczne (w tym np. ochrona dziedzictwa, edukacja na rzecz bezpieczeństwa, media w systemie bezpieczeństwa), bezpieczeństwo gospodarcze (w tym np.: energetyczne, finansowe, infrastrukturalne). Z istoty bezpieczeństwa zintegrowanego wynika także występowanie transsektorowych/transdziałowych obszarów bezpieczeństwa, jak np. cyberbezpieczeństwo. *Biała księga...*, s. 248. Na temat cyberbezpieczeństwa zob. K. Chałubińska-Jentkiewicz, *Cyberbezpieczeństwo – zagadnienia definicyjne*, „Cybersecurity and Law” 2019, nr 2, s. 7–24. Por. także: P. Sienkiewicz, *Terroryzm w cyberprzestrzeni*, [w:] *Cyberterroryzm – nowe wyzwania XXI wieku*, red. T. Jemiolo, J. Kisielnicki, K. Rajchel, Warszawa 2009, s. 27; J. Worona, *Cyberprzestrzeń a prawo międzynarodowe*, Warszawa 2020, s. 27–136. Na temat roli mediów w ochronie bezpieczeństwa zob. M. Skarżyński, *Media w systemie bezpieczeństwa narodowego*, Poznań 2015.

33 Strategia bezpieczeństwa narodowego (bezpieczeństwa państwa) została określona jako obowiązująca w państwie koncepcja zapewniania jego bezpieczeństwa zawierająca w szczególności identyfikację interesów narodowych i celów strategicznych, ocenę przyszłościowego kształtowania się strategicznego środowiska bezpieczeństwa oraz zasady i sposoby osiągania celów strategicznych w przewidywanych warunkach (realizacji zadań operacyjnych), a także przygotowywania (utrzymywania i transformacji) systemu bezpieczeństwa narodowego (realizacji zadań preparacyjnych). Zob. *Biała księga...*, s. 249. Zdefiniowano także

narodowego³⁴. To uporządkowanie terminologiczne wydaje się dość istotne, zważywszy, że w opracowaniach naukowych, w publicystyce, a nawet w aktach normatywnych pojawiło się wiele koncepcji i prób definicji poszczególnych pojęć. Objętość niniejszego artykułu nie pozwala na omówienie wszystkich definicji zawartych w „Białej księdze...”, zmuszając do ograniczenia się do najważniejszych.

Za smutkiem należy stwierdzić, że treść „Białej księgi...” jest słabo znana zarówno społeczeństwu, jak i specjalistom – prawnikom i uczonym zajmującym się bezpieczeństwem narodowym. Nie spełniło się więc oczekiwanie autorów „Białej księgi...”, którzy liczyli, że wpłynie ona na zdynamizowanie powszechnej społecznej debaty oraz na podjęcie działań transformacyjnych wzmacniających synergię systemu bezpieczeństwa narodowego przez integrację podsystemu kierowania bezpieczeństwem narodowym.

„Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej” z 2014 roku

Jej tekst został wypracowany przez Międzyresortowy Zespół ds. Opracowania Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, powstały zgodnie z zarządzeniem nr 63 Prezesa Rady Ministrów z 4 września 2013 roku³⁵. Powołując go, Prezes Rady Ministrów wskazał, że jego zadaniem będzie określenie interesów narodowych i celów strategicznych Rzeczypospolitej Polskiej w dziedzinie bezpieczeństwa, dokonanie analizy i prognozy kształtowania się zewnętrznych i wewnętrznych warunków bezpieczeństwa narodowego, sformułowanie głównych kierunków i określenie sposobów działania państwa oraz przygotowanie jego systemów bezpieczeństwa, a docelowo opracowanie projektu strategii bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej i przedłożenie go Radzie Ministrów.

strategię operacyjną i preparacyjną oraz sektorową bezpieczeństwa narodowego, a także strategiczny potencjał bezpieczeństwa państwa.

34 System bezpieczeństwa narodowego (bezpieczeństwa państwa) określono jako (*Biała księga...*, s. 250): „[...] całość sił (podmiotów), środków i zasobów przeznaczonych przez państwo do realizacji zadań w dziedzinie bezpieczeństwa, odpowiednio do tych zadań zorganizowana (w podsystemy i ogniwa), utrzymywana i przygotowywana. Składa się z podsystemu (systemu) kierowania i szeregu podsystemów (systemów) wykonawczych, w tym podsystemów operacyjnych (obronny i ochronne) i podsystemów wsparcia (społeczne i gospodarcze)”.

35 MP 2013, poz. 719.

„Strategia bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej” to dość obszerny dokument podzielony na cztery rozdziały, a każdy z nich na podrozdziały. Całość poprzedza krótki wstęp, w którym przedstawiono cel i układ dokumentu. W kolejnych rozdziałach pokazano Polskę jako podmiot bezpieczeństwa, scharakteryzowano środowisko bezpieczeństwa państwa w wymiarze globalnym, regionalnym i krajowym, koncepcje działań strategicznych, czyli strategię operacyjną, omówiono działania obronne, ochronne, społeczne i gospodarcze w sferze bezpieczeństwa. W czwartym rozdziale przedstawiono koncepcję przygotowań strategicznych, czyli strategię preparacyjną, omówiono podsystem kierowania bezpieczeństwem narodowym oraz kolejno podsystemy: obronny, ochronny, społeczny i gospodarczy. Tekst dokumentu wieńczy krótkie zakończenie, w którym wskazano, kto odpowiada za realizację strategii i wyjaśniono, że jej treści są rozwijane w „Polityczno-strategicznej dyrektywie obronnej Rzeczypospolitej Polskiej” oraz w „Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej” określającej długo- i średniookresową strategię rozwoju kraju. Podkreślono, że weryfikacja ustaleń zawartych w tym dokumencie będzie się odbywać podczas strategicznych przeglądów bezpieczeństwa narodowego, że zastępuje on strategię zatwierdzoną przez Prezydenta RP 13 listopada 2007 roku³⁶.

Przyjęte ramy niniejszego opracowania nie pozwalają dokonać dokładnej analizy lub chociażby tylko bardziej szczegółowej prezentacji treści wspomnianych strategii, zresztą było już to przedmiotem wskazanych dociekań doktryny w przywołanych wyżej tekstach. Odnotować należy istotny postęp merytoryczny kolejnych dokumentów oraz to, że praktycznie w każdej z kolejnych strategii inaczej ujmowano koncepcję bezpieczeństwa państwa, co wynikało ze zmiany zarówno warunków zewnętrznych, jak i sytuacji zachodnich struktur bezpieczeństwa i Unii Europejskiej.

³⁶ *Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2014. Szczegółową analizę treści dokumentu zob. R. Kupiecki, *Strategia bezpieczeństwa narodowego RP 2014 jako instrument polityki państwa. Uwarunkowania zewnętrzne i aspekty procesowe*, „Bezpieczeństwo Narodowe” 2015, nr 1, s. 11–36.

„Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej” z 2020 roku

Kolejna strategia bezpieczeństwa narodowego została zatwierdzona postanowieniem Prezydenta z 12 maja 2020 roku³⁷. Jednocześnie podkreślono, że traci moc dokument z 2014 roku. We wstępie wyjaśniono, że określa ona kompleksową wizję ukształtowania bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej we wszystkich jego wymiarach. Uwzględnia aspekt podmiotowy, czyli wymiar wewnętrzny bezpieczeństwa narodowego, środowisko międzynarodowe, tj. współpracę regionalną, globalną oraz w organizacjach międzynarodowych. Zwrócono uwagę, że obejmuje także aspekt przedmiotowy, czyli wszystkie aspekty systemu bezpieczeństwa narodowego. Podkreślono, że interesy narodowe oraz cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa zostały sformułowane „[...] w zgodzie z wartościami narodowymi określonymi w Konstytucji”³⁸, a „[...] zapisy zawarte w Strategii powinny znaleźć rozwinięcie i odzwierciedlenie w krajowych dokumentach strategicznych w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego i rozwoju Polski”. Zauważono, że uwzględnia ona obecności Polski w Sojuszu Północnoatlantyckim i w Unii Europejskiej.

We wstępie określono środowisko bezpieczeństwa. Wskazano, że najpoważniejsze zagrożenie stanowi neoimperialna polityka władz Federacji Rosyjskiej realizowana z wykorzystaniem siły militarnej. Podkreślono, że rosyjska agresja na Gruzję, nielegalna aneksja Krymu³⁹ oraz działania we wschodniej

37 MP 2020, poz. 413.

38 Sformułowanie to może budzić pewne wątpliwości. Jednakże wypada uznać, że chodzi o system aksjologiczny, który legł u podstaw Konstytucji RP oraz gwarantowane jej treścią wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela. Na ten temat zob.: M. Piechowiak, *Preambuła Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r. Aksjologiczne podstawy prawa*, Warszawa 2020; idem, *Aksjologiczne podstawy polskiego prawa*, [w:] *Synteza prawa polskiego od 1989 roku*, red. T. Guz, J. Głuchowski, M. Pałupska, Warszawa 2013, s. 39–70; W. Brzozowski, *Konstytucyjna zasada dobra wspólnego*, „Państwo i Prawo” 2006, nr 11, s. 17–28; K. Complak, *Normy pierwszego rozdziału Konstytucji RP*, Wrocław 2007; L. Garlicki, *Aksjologiczne podstawy reinterpretacji Konstytucji*, [w:] *Dwadzieścia lat transformacji ustrojowej w Polsce. Ogólnopolski Zjazd Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego*, Warszawa 19–21 czerwca 2009, red. M. Zubik, Warszawa 2010, s. 95 i n.; P. Winczorek, *Nowa Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Problem aksjologii*, „Przegląd Sejmowy” 1996, nr 4, s. 13–14; J. Sobczak, W. Sobczak, *Aksjologia regionalnych aktów normatywnych stojących na straży praw człowieka*, [w:] J. Jaskiernia, K. Stryszak, *Ochrona praw człowieka w wymiarze uniwersalnym. Aksjologia – instytucje – nowe wyzwania – praktyka*, Toruń 2017, s. 38–63; J. Sobczak, *Aksjologiczne podstawy Konstytucji RP*, [w:] *Wartości w świecie polityki*, red. J. Miluska, Poznań 2012, s. 285–318.

39 Na ten temat zob. M. Gołda-Sobczak, *Krym jako przedmiot sporu ukraińsko-rosyjskiego*, Poznań 2016, s. 192–236.

Ukrainie naruszyły podstawowe zasady prawa międzynarodowego i podważyły filary bezpieczeństwa europejskiego. Zauważono, że Federacja Rosyjska rozbudowuje ofensywny potencjał wojskowy, prowadzi ćwiczenia wojskowe na dużą skalę w oparciu o scenariusze zakładające konflikt z państwami Sojuszu Północnoatlantyckiego, a także działania o charakterze hybrydowym poniżej progu wojny niosące ryzyko wybuchu konfliktu, podejmuje kompleksowe działania za pomocą środków pozamilitarnych, w tym cyberataków i dezinformacji – dążąc do odbudowy swojej pozycji mocarstwowej i sfer wpływów⁴⁰.

Wywiedziono, że podstawowym czynnikiem kształtującym bezpieczeństwo Polski jest jej silne osadzenie w strukturach transatlantyckich i europejskich, a także rozwój współpracy dwustronnej i regionalnej z najważniejszymi partnerami. Dostrzeżono, że więzi między Stanami Zjednoczonymi a europejskimi sojusznikami przechodzą ewolucję i pojawia się ryzyko osłabienia spójności stanowisk i działań. Dostrzeżono niebezpieczeństwo w konfliktach regionalnych i wewnętrznych w południowym sąsiedztwie Europy oraz nasilającą się presję migracyjną. W skali globalnej za ważne i niebezpieczne zjawisko uznano rywalizację między Stanami Zjednoczonymi Ameryki, Chińską Republiką Ludową oraz Federacją Rosyjską.

Uznano, że rozwój nowych technologii sprawia, że wzrasta wykorzystanie bezzałogowych i autonomicznych systemów, zautomatyzowanych i zrobotyzowanych platform uzbrojenia wykorzystujących sztuczną inteligencję, a także systemów broni precyzyjnego rażenia na dalekie odległości. Szybki rozwój technologii cyfrowych generuje nieznane wcześniej zagrożenia. Podkreślono, że sieci łączności stacjonarnej i mobilnej także mogą godzić w bezpieczeństwo i dlatego konieczna jest rozbudowa bezpiecznych i nowoczesnych sieci. W kontekście rewolucji cyfrowej uznano za konieczne uwzględnienie roli cyberprzestrzeni oraz przestrzeni informacyjnej, gdyż stwarzają one pole do dezinformacji i manipulacji informacją, co wymaga prowadzenia skutecznych działań z zakresu komunikacji strategicznej⁴¹.

Za najważniejsze dla Polski uznano zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, przy czym jako wyzwanie potraktowano potrzebę zachowania

40 Zob. D. Eggert, *Transatlantycka wspólnota bezpieczeństwa*, Warszawa 2005.

41 Odnośnie do bezpieczeństwa informacji zob.: K. Liderman, *Bezpieczeństwo informacyjne*, Warszawa 2012; I. Oleksiewicz, W. Krztoń, *Bezpieczeństwo współczesnego społeczeństwa informacyjnego w cyberprzestrzeni*, Warszawa 2017; I. Oleksiewicz, K. Michalski, E. Sienkiewicz, *Bezpieczeństwo w społeczeństwie informacyjnym. Zagadnienia w wymiarze online i offline*, Warszawa 2017.

konkurencyjności produkcji elektrycznej w Polsce ze względu na politykę klimatyczno-energetyczną Unii Europejskiej⁴². Podkreślono znaczenie bezpieczeństwa finansowego państwa i stabilności gospodarki. Za niebezpieczne uznano utrzymujący się w Polsce brak zastępowalności pokoleń, znaczący wzrost liczby osób starszych, co stanowi wyzwanie dla finansów publicznych.

Dostrzeżono zagrożenia dla systemu ochrony zdrowia i konieczność przeciwdziałania skutkom chorób cywilizacyjnych, a także minimalizowania społecznych nierówności w dostępie do opieki zdrowotnej. Podkreślono, że zagrożeniem dla bezpieczeństwa są postępujące zmiany klimatu, długotrwałe susze, zanieczyszczenia oraz emisje szkodliwych substancji. Wskazano, że konieczna jest poprawa zarządzania bezpieczeństwem narodowym i zintegrowanie wielu rozproszonych rozwiązań. Wywiedziono dalej, że w obliczu postępującej globalizacji polska gospodarka musi się mierzyć z coraz silniejszą konkurencją na rynkach zagranicznych. Uznano, że siła polskiej gospodarki przekłada się na siłę potencjału obronnego państwa. Stanowczo podkreślono, że Polska zabiega o wzmacnianie zewnętrznych filarów bezpieczeństwa, członkostwo w Sojuszu Północnoatlantyckim i Unii Europejskiej oraz partnerstwo strategiczne ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki, a także współpracę regionalną na rzecz bezpieczeństwa. Odnotowano pozytywny wpływ wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony oraz stałej współpracy strukturalnej Unii Europejskiej⁴³. Na koniec podkreślono, że Polska przywiązuje dużą wagę do rozwoju współpracy regionalnej w ramach: Dziewiątki Bukaresztańskiej, Grupy Wyszehradzkiej⁴⁴, Trójkąta Weimarskiego, Inicjatywy Trójmorza, a także współpracy z państwami regionu Morza Bałtyckiego⁴⁵.

42 Na temat bezpieczeństwa energetycznego zob.: M. Nowacki, *Prawne aspekty bezpieczeństwa energetycznego w UE*, Warszawa 2010; P. Mickiewicz, P. Sokołowska, *Bezpieczeństwo energetyczne Europy Środkowej*, Toruń 2010; A. Chmielewski, *Bezpieczeństwo energetyczne państwa. Geopolityczne uwarunkowania*, Warszawa 2009; M. Kaczmarski, *Bezpieczeństwo energetyczne Unii Europejskiej*, Warszawa 2010; S. Gawłowski, R. Listowska-Gawłowska, T. Piecuch, *Bezpieczeństwo energetyczne kraju*, Koszalin 2010; K.M. Pronińska, *Bezpieczeństwo energetyczne w stosunkach UE-Rosja. Geopolityka i ekonomia surowców energetycznych*, Warszawa 2012.

43 K.P. Marczuk, *Bezpieczeństwo funkcjonalne państw regionu Europy Północnej*, Warszawa 2014.

44 Na temat bezpieczeństwa państw Grupy Wyszehradzkiej zob. *Kategoria bezpieczeństwa w regulacjach konstytucyjnych i praktyce ustrojowej państw Grupy Wyszehradzkiej*, red. A. Bień-Kacała, J. Jirásek, L. Ciulka, T. Drinóczy, Toruń 2016.

45 Por. *Bezpieczeństwo Polski i bezpieczeństwo europejskie na początku XXI wieku. Wybrane aspekty*, red. M. Stolarczyk, Katowice 2004; *Bezpieczeństwo Europy, bezpieczeństwo Polski*, red. E. Maj, K. Mazurek, W. Sokół, A. Szwed-Walczak, Lublin 2016.

W dalszej części strategii przedstawiono wartości, interesy narodowe i cele strategiczne w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego. Jako podstawowe interesy narodowe w zakresie bezpieczeństwa wskazano: strzeżenie niepodległości, nienaruszalności terytorialnej, suwerenności oraz zapewnienie bezpieczeństwa państwa i obywateli. Wśród pozostałych interesów wskazano: kształtowanie porządku międzynarodowego opartego na solidarnej współpracy i poszanowaniu prawa międzynarodowego, umacnianie tożsamości narodowej i strzeżenie dziedzictwa narodowego, zapewnienie warunków do trwałego i zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego, a także ochronę środowiska naturalnego. Za główne wartości uznano niepodległość i suwerenność państwa, bezpieczeństwo obywateli, wolności i prawa człowieka i obywatela, sprawiedliwość, tożsamość i dziedzictwo narodowe, demokratyczne państwo prawa, solidarność, ład międzynarodowy oparty na zasadach prawa międzynarodowego oraz ochronę środowiska. Wskazano, że wymienione interesy narodowe tworzą filary bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej.

Efektom tej koncepcji była dalsza treść strategii, w której jako pierwszy filar omówiono problem bezpieczeństwa państwa i obywateli, jako drugi – sytuację Polski w systemie bezpieczeństwa narodowego. Za filar trzeci uznano tożsamość i dziedzictwo narodowe, filar czwarty zaś to rozwój społeczny i gospodarczy oraz ochrona środowiska.

Wśród problemów pierwszego filaru uznano za konieczne zintegrowanie zarządzania bezpieczeństwem narodowym, w tym kierowania obroną państwa oraz budowania zdolności adaptacyjnych. Wśród licznych elementów tych działań należy wskazać dążenie do zintegrowania systemu zarządzania bezpieczeństwem narodowym i zapewnienia zdolności do szybkiej adaptacji do pojawiających się nowych wyzwań i zagrożeń⁴⁶. Prowadzić to ma do stworzenia ponadresortowego mechanizmu koordynacji zarządzania bezpieczeństwem narodowym i utworzenie Komitetu Rady Ministrów odpowiedzialnego na poziomie strategicznym za rozpatrywanie spraw z zakresu polityk, strategii i programów w sposób zapewniający spójność i konsekwentną ich realizację. Komitet ten powinien być powiązany z Rządowym Zespołem Zarządzania Kryzysowego i Rządowym Centrum Bezpieczeństwa. Za niezbędne uznano włączenie marszałków Sejmu i Senatu do przygotowania do zarządzania bezpieczeństwem narodowym. Za konieczne uznano dostosowanie mechanizmów

46 A. Chabasińska, Z. Czachór, *Bezpieczeństwo narodowe Polski. Zagrożenia i determinanty zmian*, Warszawa 2016; K. M. Księżopolski, *Problemy bezpieczeństwa wewnętrznego i bezpieczeństwa międzynarodowego*, Warszawa 2009.

i instrumentów wspierających Prezydenta w zakresie zmian dotyczących bezpieczeństwa, obronności, w tym kierowania obroną państwa. Postanowiono także dostosować system zarządzania kryzysowego do systemu reagowania kryzysowego Sojuszu Północnoatlantyckiego tak, żeby obejmował również obszar konfliktu polityczno-militarnego i umożliwiał płynne przechodzenie od stanu pokoju do stanu kryzysu i stanu wojny, a także tworzył skuteczne narzędzia do przeciwdziałania i zwalczania zagrożeń, w tym hybrydowych⁴⁷. Uznano za konieczne dokonanie przeglądu i ustalenie hierarchii oraz wzajemnych zależności dokumentów strategicznych i planistycznych w zakresie bezpieczeństwa narodowego i obrony państwa. Zdecydowano, że konieczne jest przygotowanie i wdrożenie systemu łączności na potrzeby zarządzania systemem bezpieczeństwa narodowego, w tym kierowania obroną państwa. W końcu uznano za niezbędne, w ramach kompleksowego i zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego na wszystkich poziomach administracji rządowej i samorządowej, zapewnienie spójności planowania cywilnego oraz obronnego. Podniesiono, że do realizacji wszystkich tych działań zostanie opracowana ustawa o zarządzaniu bezpieczeństwem narodowym.

W ramach dalszych działań filaru pierwszego, czyli bezpieczeństwa państwa i obywateli, zajęto się w strategii odpornością państwa i obroną powszechną. Wskazano, że konieczne jest podniesienie odporności państwa na zagrożenia przez tworzenie systemu obrony powszechnej opartego na wysiłku całego narodu oraz budowanie zrozumienia rozwoju odporności i zdolności obronnych Polski. Szczególną uwagę zwrócono na budowę systemu obrony powszechnej oraz odporności na zagrożenia, w tym o charakterze hybrydowym, przez zapewnienie powszechnego charakteru obrony cywilnej i ochrony ludności⁴⁸. Uznano za niezbędne rozwijanie zdolności systemu ochrony zdrowia oraz struktur administracji publicznej do zwalczania zagrożeń epidemicznych, zwłaszcza chorób wysoce zakaźnych i szczególnie niebezpiecznych. Zauważono, że jest konieczna rozbudowa zaplecza diagnostycznego oraz programu rezerw strategicznych. Wskazano, że należy przekazywać wiedzę i umiejętności kształtowania bezpieczeństwa narodowego w oparciu o organy

47 Na temat bezpieczeństwa w sytuacji kryzysowej zob. M. Koziński, *Bezpieczeństwo kryzysowe*, Gdańsk 2010.

48 Więcej na temat systemu obrony powszechnej zob.: R. Grosset, *Tożsamość bezpieczeństwa wewnętrznego – miejsce, rola i funkcje*, Warszawa 2011; T.R. Aleksandrowicz, *Świat w sieci. Państwa, społeczeństwa, ludzie w poszukiwaniu nowego paradygmatu bezpieczeństwa narodowego*, Warszawa 2014; *Transsektorowe obszary bezpieczeństwa narodowego*, red. K. Liedel, Warszawa 2011.

władzy publicznej, w tym samorządowej oraz systemu edukacji szkolnictwa wyższego i nauki oraz gospodarki. Postanowiono budować kapitał społeczny przez kształtowanie umiejętności współpracy i sieci formalnych i nieformalnych organizacji społecznych oraz kształtować wspólnotę wartości w polskim społeczeństwie. Uznano, że należy zredefiniować system obrony cywilnej i ochrony ludności oraz nadać mu charakter powszechny, przy czym zauważono potrzebę opracowania ustawy kompleksowo regulującej problematykę obrony cywilnej. Postanowiono zwiększyć odporność na zagrożenia przez zapewnienie skutecznych dostaw energii, przeciwdziałanie niekontrolowanemu przepływowi osób i relokacji ludności, gromadzenie, ochronę oraz gospodarowanie zasobami żywności i wody, a także stworzenie odpornych sieci telekomunikacyjnych, teleinformatycznych, informowania i ostrzegania ludności oraz wydolnego systemu transportowego. Wiązało się z tym założenie, że zostanie wprowadzony jednolity system zarządzania zasobami osobowymi i administrowania zasobami rezerw osobowych.

Postanowiono rozwijać zdolności państwa w zapobieganiu i reagowaniu na zagrożenia o charakterze terrorystycznym oraz zwalczania przestępczości zorganizowanej i działalności przestępczej w cyberprzestrzeni. Uznano za właściwe wzmocnienie pewności obrotu prawnego przez zapewnienie skutecznej ochrony prawnej obywatelom, sprawnie funkcjonującego sądownictwa i właściwego wykonywania orzeczeń sądowych. Jako niezbędne uznano kontynuowanie wzmocnienia kontrwywiadowczego, zabezpieczenie organów państwowych i infrastruktury krytycznej wobec nasilającej się aktywności obcych służb wywiadowczych zarówno w sferze wojskowej, jak i cywilnej.

Stwierdzono, że należy rozwijać zdolności służb specjalnych i wczesnej identyfikacji zagrożeń. Zwrócono uwagę na konieczność stworzenia w obszarze planowania warunków do skutecznego i sprawnego uwzględniania potrzeb bezpieczeństwa narodowego, a także stworzenie optymalnych warunków prawnych i organizacyjnych do elastycznego działania w razie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa w czasie pokoju, kryzysu i w czasie wojny⁴⁹. Za właściwe uznano wzmocnienie koordynacji międzyresortowej na rzecz rozwoju zdolności krajowej bazy przemysłowej i technologicznej w obronności obejmującej selektywne uruchamianie działań na rzecz mobilizacji gospodarki

49 J. Potrzeńcz, *Bezpieczeństwo prawne z perspektywy filozofii prawa*, Lublin 2013; J. Sobczak, *Wymiar sprawiedliwości w systemie bezpieczeństwa państwa*, [w:] *Kluczowe determinanty bezpieczeństwa Polski na początku XX wieku*, red. S. Wojciechowski, A. Wejkszner, Warszawa 2013, s. 187–213.

i potrzeb sił zbrojnych RP. Na koniec stwierdzono potrzebę zwiększenia zdolności w zakresie kryptologii i wytwarzania urządzeń telekomunikacyjnych wyposażonych w moduły kryptograficzne oraz zbudowanie zdolności do rozwoju technologii oraz produkcji zasobów strategicznych w czasie pokoju, kryzysu i wojny.

Jako kolejny problem w zakresie pierwszego filaru wskazano potrzebę wzmocnienia sił zbrojnych i ich zdolności operacyjnych. Postanowiono podjąć wysiłek na rzecz zwiększenia dynamiki wzrostu wydatków na obronę, żeby osiągnąć poziom 2,5% PKB w 2024 roku. Wskazano konieczność kontynuowania przystosowywania struktury dowodzenia sił zbrojnych do potrzeb wynikających ze zmian w środowisku bezpieczeństwa. Za niezbędne uznano uzupełnienie stanów osobowych i sprzętowych sił zbrojnych oraz dostosowanie programów szkolenia i zdolności do asymetrycznego prowadzenia działań. Postanowiono zwiększyć zdolności mobilne wojska oraz efektywność systemu ich wsparcia i zabezpieczenia logistycznego. Za potrzebne uznano doskonalenie zarządzania zasobami osobowymi sił zbrojnych oraz usprawnienie procesów kwalifikacji i naboru oraz systemu kształcenia i doskonalenia. Podkreślono konieczność zbudowania narodowego, zintegrowanego systemu świadomości sytuacyjnej opartego na różnych rodzajach środków rozpoznania, łączności i dowodzenia, w tym na krajowych systemach satelitarnej obserwacji ziemi i systemach bezzałogowych powietrznych. Postanowiono zapewnić zdolność państwa do skutecznej obrony powietrznej oraz zdolności operacyjne do precyzyjnego rażenia celów na dalekie odległości. Za właściwe uznano rozwijanie zdolności operacyjnych sił zbrojnych, w tym w szczególności wojsk specjalnych. Za kolejne zadanie uznano uzyskanie zdolności operacyjnej do prowadzenia działań militarnych w cyberprzestrzeni oraz rozwijania wojsk obrony cyberprzestrzeni. Postanowiono usprawnić system mobilizacyjny i szkolenia rezerw osobowych, dostrzeżono konieczność budowy zdolności operacyjnych marynarki wojennej. Postanowiono realizować program budowy wojsk obrony terytorialnej, a także stworzyć warunki, żeby polski przemysł obronny zaspokajał długofalowe potrzeby sił zbrojnych.

Wiele uwagi poświęcono cyberbezpieczeństwu⁵⁰. Postanowiono podnieść poziom odporności na cyberzagrożenia oraz zwiększyć poziom ochrony infor-

50 W kwestii cyberbezpieczeństwa zob.: C. Banasiński, *Cyberbezpieczeństwo*, Warszawa 2018; A. Podraza, P. Potakowski, K. Wiak, *Cyberterrorizm zagrożeniem XXI wieku. Perspektywa politologiczna i prawna*, Warszawa 2013; J. Kosiński, *Paradygmaty cyberprzestępczości*, Warszawa 2015.

macji w sektorze militarnym, promując jednocześnie wiedzę i dobre praktyki umożliwiające obywatelom lepszą ochronę ich informacji.

Dostrzeżono konieczność zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania państwa i obywateli w przestrzeni informacyjnej. Zapewnić to miało zbudowanie zdolności do ochrony tej przestrzeni, w tym do systemowego zwalczania dezinformacji. Założono konieczność stworzenia jednolitego systemu komunikacji strategicznej państwa, przy jednoczesnym stworzeniu procedur współpracy mającej na celu przeciwdziałanie dezinformacji.

W ramach drugiego filaru uznano za konieczne wzmocnienie Sojuszu Północnoatlantyckiego i Unii Europejskiej. Wśród wielu działań, które miały prowadzić do tego celu, postanowiono dążyć do zwiększenia i utrwalenia obecności wojskowej Sojuszu Północnoatlantyckiego na jego wschodniej flance. Za celowe uznano utrzymanie dwutorowej polityki wobec Federacji Rosyjskiej w ramach tego Sojuszu polegającej na wzmacnianiu odstraszenia przy jednoczesnej gotowości do prowadzenia uwarunkowanego dialogu. Postanowiono, że niezbędne jest angażowanie się w rozwój wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony Unii Europejskiej w ramach stałej współpracy strukturalnej Unii Europejskiej oraz europejskiego funduszu obronnego. Zadeklarowano, że konieczne jest zapobieganie narastaniu podziałów między państwami członkowskimi Unii⁵¹.

Zwrócono uwagę na potrzebę rozwijania współpracy bilateralnej, regionalnej i w wymiarze globalnym, w tym współpracy strategicznej ze Stanami Zjednoczonymi, a także z głównymi partnerami europejskimi. Zadeklarowano podejmowanie działań na rzecz umacniania niepodległości, suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy, Gruzji, Mołdawii oraz wspieranie ich dążeń do realizacji aspiracji europejskich i euroatlantyckich. Podniesiono także potrzebę podejmowania działań na rzecz wzmocnienia skuteczności działania Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie⁵². Podkreślono, że narodowe interesy będą realizowane w poczuciu solidarności z sojusznikami i partnerami. Postanowiono

51 T.R. Aleksandrowicz, *Bezpieczeństwo w Unii Europejskiej*, Warszawa 2011; P. Wawrzyk, *Bezpieczeństwo wewnętrzne Unii Europejskiej*, Warszawa 2009; A. Ciupiński, *Wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony Unii Europejskiej. Geneza. Rozwój. Funkcjonowanie*, Warszawa 2013; K.P. Marczuk, *Bezpieczeństwo wewnętrzne państw członkowskich Unii Europejskiej. Od bezpieczeństwa państwa do bezpieczeństwa ludzi*, Warszawa 2012.

52 J. Zajadło, *Dylematy humanitarnej interwencji*, Gdańsk 2005; D. Rudkowski, *Interwencja humanitarna w prawie międzynarodowym*, Warszawa 2006.

rozbudować sieć transportową, porty morskie, program rozwoju śródlądowych dróg wodnych oraz zbudować Centralny Port Komunikacyjny.

W trzecim filarze wskazano na konieczność wzmocnienia tożsamości narodowej, zakorzenionej w chrześcijańskim dziedzictwie i uniwersalnych wartościach. Zamierzano kształtować i rozwijać postawy patriotyczne, doskonalić instrumenty i procedury ochrony dziedzictwa kultury, promować rozwój i ochronę tradycyjnych wartości rodzin, polskiej tożsamości narodowej, kultury i tradycji. Obiecano wzmocnić związki diaspory polskiej z krajem oraz dążyć do zwiększenia jej zaangażowania związanego z promocją Polski.

Kolejnym celem tego filaru jest potrzeba utrwalania pozytywnego wizerunku Rzeczypospolitej Polskiej, jej atrakcyjności kulturowej i gospodarczej. Wskazano, że trzeba to osiągnąć z wykorzystaniem dyplomacji publicznej i kulturalnej, technologii komunikacji społecznej, uwzględniając politykę historyczną państwa⁵³. Za niezbędne uznano promowanie polskiego języka, kultury, nauki i historii oraz chrześcijańskiego dziedzictwa narodu. Uznano za konieczne wzmocnienie marki polskiej gospodarki oraz wspieranie polskich firm w procesie umiędzynarodowienia. Podniesiono także konieczność poprawienia współpracy z polonijnymi organizacjami społecznymi w celu promowania kultury i gospodarki polskiej.

W ramach filaru czwartego uznano za konieczne podjęcie działań zmierzających do poprawy warunków ochrony i rozwoju rodziny oraz zwiększenia poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego obywateli. Wskazano, że konieczne należy podjąć działania na rzecz poprawy sytuacji demograficznej, w tym zwiększenie przyrostu naturalnego⁵⁴. Postanowiono, że polityka senioralna zapewni osobom starszym bezpieczeństwo socjalne i zdrowotne, umożliwi im aktywność zawodową⁵⁵. Dostrzeżono potrzebę poprawienia opieki nad pacjentem, w tym jakości i dostępności świadczeń zdrowotnych, a także podejmowanie działań z zakresu profilaktyki i edukacji zdrowotnej, wczesnej diagnozy i rehabilitacji. Uznano, że należy zwiększyć liczbę personelu medycznego i poszerzyć ich kompetencje oraz przeciwdziałać migracji pracowników

53 Więcej na temat działań dyplomacji na rzecz bezpieczeństwa zob.: M. Macioszek, *Dyplomacja prewencyjna Unii Europejskiej w pozimnowojennej Europie*, Toruń 2003; L. Grab, *Dyplomacja obronna w procesie kształtowania bezpieczeństwa RP*, Warszawa 2018.

54 T. Serafin, S. Parszowski, *Bezpieczeństwo społeczności lokalnych. Programy prewencyjne w systemie bezpieczeństwa*, Warszawa 2011; *Bezpieczeństwo obywateli. Prawa człowieka. Zrównoważony rozwój*, red. E. Pływaczewski, Białystok 2017.

55 Por. B. Jagusiak, *Bezpieczeństwo socjalne współczesnego państwa*, Warszawa 2015.

ochrony zdrowia⁵⁶. Za konieczne uznano kontynuowanie działań na rzecz rozwoju kultury fizycznej przez zapewnienie powszechnego dostępu do uprawiania sportu i modernizację oraz budowę nowej infrastruktury sportowej i sportowo-rekreacyjnej.

Zwrócono także uwagę na skoordynowanie polityki migracyjnej z polityką gospodarczą, społeczną i polityką bezpieczeństwa, przy uwzględnieniu zarówno bieżących, jak i prognozowanych potrzeb rynku pracy. Jednocześnie podniesiono potrzebę integracji migrantów ze społeczeństwem polskim, zapewnienie zachowania spójności społecznej oraz przeciwdziałanie związanym z procesami migracyjnymi, zagrożeniami porządku i bezpieczeństwa publicznego.

Dalszymi elementami czwartego filaru było bezpieczeństwo ekonomiczne i energetyczne. W ramach bezpieczeństwa ekonomicznego postanowiono wspierać działania zwiększające odporność na międzynarodowe kryzysy finansowe, zwłaszcza poprzez wzmacnianie stabilności systemu finansów publicznych. Wskazano na konieczność dalszej zmiany struktury wydatków publicznych i zwiększenie środków na działania prorozwojowe. Dostrzeżono potrzebę zapewnienia sprawnego systemu przepływu pieniądza w okresie zakłócenia funkcjonowania systemu bankowego. Obiecano wzmocnienie zdolności i kompetencji nadzoru w zakresie zwalczania zagrożeń związanych z destabilizacją rynków finansowych i spekulacyjnym atakiem na polską walutę czy drenażem kapitału.

Zwrócono uwagę na potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego opartego o tradycyjne źródła energii poprzez tworzenie warunków do rozwoju ich alternatyw. Postanowiono zwiększyć dywersyfikację źródeł dostaw ropy naftowej i gazu ziemnego oraz rozbudowanie istniejących zdolności jego importu. Za celowe uznano kontynuowanie prac związanych z rozbudową systemu przesyłowego, a także konieczność kontynuowania działań dyplomatycznych, prawnych i administracyjnych na rzecz powstrzymania budowy infrastruktury przesyłowej zwiększającej uzależnienie regionu Europy Środkowej od dostaw gazu z Federacji Rosyjskiej⁵⁷.

56 Por.: M. Szuniewicz, *Ochrona bezpieczeństwa państwa jako przesłanka ograniczenia praw i wolności jednostki w świetle Europejskiej Konwencji Praw Człowieka*, Warszawa 2016; M. Kowalewski, *Aspekty bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2015; *Bezpieczeństwo państwa a wolność jednostki. Wybrane aspekty prawne i polityczne*, red. M. Jastrzębski, T. Kuczur, Toruń 2013.

57 Więcej zob. *Bezpieczeństwo międzynarodowe w aspekcie niemilitarnych instrumentów oddziaływania Federacji Rosyjskiej*, red. M. Banasik, A. Rogozińska, Warszawa 2019.

W ramach czwartego filaru odniesiono się także do potrzeby ochrony środowiska naturalnego i zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego państwa⁵⁸. Wskazano na potrzebę stworzenia warunków do skutecznego egzekwowania przepisów dotyczących ochrony środowiska oraz stworzenia spójnej polityki ochrony, odbudowy i zagospodarowania zasobów wodnych. Dostrzeżono konieczność zintensyfikowania działań na rzecz walki ze smogiem, rozwijania elektromobilności i paliw alternatywnych. Wskazano na potrzebę dostosowania polityki i działań państwa do celów klimatycznych uzgodnionych na forum organizacji międzynarodowych. Podkreślono potrzebę dążenia do zachowania wszystkich funkcji środowiska naturalnego, w tym lasów jako głównych elementów bezpieczeństwa ekologicznego kraju.

Zwrócono uwagę na konieczność zagospodarowania kapitału ludzkiego oraz potencjału naukowego i technologicznego do rozwoju gospodarczego. Obiecano stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi innowacyjności, promowanie nauk ścisłych w celu zwiększenia kompetencji technologicznych, zwłaszcza w zakresie bezpieczeństwa oraz rozwijania i wdrażania nowoczesnych technologii oraz wykorzystywania ich efektów na rzecz bezpieczeństwa narodowego⁵⁹. Wskazano na konieczność zwiększenia nakładów na badania i rozwój do poziomu średniej europejskiej.

W części końcowej strategii stwierdzono, że mechanizmy realizacji postanowień omawianego dokumentu zostaną określone w ustawie o zarządzaniu bezpieczeństwem narodowym, przy czym strategia będzie wdrażana w ramach obowiązujących przepisów prawa. Osoby realizujące postanowienia zwarte w strategii zostały zobowiązane do uwzględnienia interesów narodowych i celów strategicznych w dziedzinie bezpieczeństwa we wszystkich planowanych do realizacji przedsięwzięciach oraz działalności bieżącej⁶⁰. Podkreślono, że weryfikacja zadań określonych w strategii oraz wypracowanie propozycji aktualizacji będzie się odbywać podczas strategicznych przeglądów w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego.

„Strategię bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej” należy przyjąć z prawdziwym zadowoleniem, gdyż wyraźnie dało się odczuć, że

58 W kwestii bezpieczeństwa ekologicznego zob. P. Korzeniowski, *Bezpieczeństwo ekologiczne jako instytucja prawna ochrony środowiska*, Łódź 2012; P. Stępniewska, *Współczesne bezpieczeństwo ekologiczne*, „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka 2018, nr 1, s. 213–215.

59 Zob. E.M. Guzik-Makaruk, *Poczucie bezpieczeństwa obywateli w Polsce. Identyfikacja i przeciwdziałanie współczesnym zagrożeniom*, Warszawa 2011.

60 W. Rechlewicz, *Elementy filozofii bezpieczeństwa. Bezpieczeństwo z perspektywy historii filozofii i filozofii polityki*, Warszawa 2012; E. Nowak, M. Nowak, *Zarys teorii bezpieczeństwa narodowego*, Warszawa 2011.

założenia strategii z 2014 roku nie był akceptowane i realizowane przez rządzących. Przedstawiana strategia nie została poprzedzona jakąkolwiek debatą z udziałem pozarządowych, niezależnych ekspertów i przedstawicieli różnych sił politycznych. Wydaje się to być niezgodne z nakazem wynikającym z poprzedniego dokumentu, który przewidywał strategiczny przegląd bezpieczeństwa narodowego. Zauważalne jest, że „Strategia bezpieczeństwa narodowego RP” z 2020 roku ma nieco inny układ i strukturę niż z 2007 i 2014 roku, co zdaje się pozostawać w sprzeczności z logiką cyklu strategicznego, który zakłada cztery etapy formułowania koncepcji strategicznej, a mianowicie: identyfikację interesów narodowych jako punkt wyjścia do dalszych rozważań; ocenę i prognozę środowiska bezpieczeństwa; określenie koncepcji celów i zadań strategii operacyjnej, czyli sposobów zapewnienia realizacji interesów narodowych; określenie koncepcji tzw. strategii preparacyjnej, czyli sposobów przygotowania własnego systemu bezpieczeństwa. Wypada zauważyć, że w strategii nie ma mowy o tym, jakie działania strategiczne Polska może i powinna prowadzić przy różnych scenariuszach zagrożeń. Jakże Rzeczpospolita ma interesy narodowe można się jedynie domyślać. Niewątpliwą zaletą strategii jest chyba trafne zdefiniowanie istniejących zagrożeń o charakterze militarnym i gospodarczym zarówno w aspekcie krajowym, jak i regionalnym i globalnym. Z zadowoleniem należy odnotować odniesienie się do takich zjawisk, jak: hybrydowość, działania w cyberprzestrzeni, potrzeba nowych technologii i sztucznej inteligencji. Z zainteresowaniem i uznaniem wypada odnotować deklarowany w „Strategii bezpieczeństwa narodowego RP” zamiar budowy zintegrowanego systemu zarządzania bezpieczeństwem, a także kwestie odnoszące się do odporności państwa i powszechności obrony. Zadania dotyczące zdolności sił zbrojnych są niezwykle ambitne i słusznie wyszczególnione, ale brak tu ustaleń, w jakiej kolejności będą one realizowane. Jeżeli chodzi o trzeci filar, to można odnieść wrażenie, że jest to prezentacja jakiegoś programu politycznego, znacznie wcześniej już wielokrotnie omawianego. Razić może w tym dokumencie, z racji jego przeznaczenia, stałe odwoływanie się do chrześcijańskiego dziedzictwa. Odnotować wypada, że strategia, odmiennie niż wcześniejsze tego typu dokumenty, nie odwołuje się do Konstytucji RP i jej systemu aksjologicznego. To z pewnością drobne przeoczenie. Stanowczo za mało poświęcono uwagi temu, co w ostatecznym rozrachunku jest najważniejsze, tj. siłom zbrojnym i ich zdolnościom do obrony. Godna uwagi jest obietnica opracowania ustawy o zarządzaniu bezpieczeństwem narodowym. Jednakże powinna być ona poprzedzona powszechną dyskusją z udziałem najbardziej chyba zainteresowanych, tj. przedstawicieli sił zbrojnych.

Zakończenie

Nowa „Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej” jest ciekawym, aczkolwiek niewolnym od wad dokumentem. Została ona poprzedzona wcześniejszymi opracowaniami tego typu. Stawia ona zarówno przed rządzącymi, jak i przed całym społeczeństwem zadania niezwykle ambitne, ciekawe, których nie sposób kwestionować. Jednakże nie można zapominać, że w gruncie rzeczy jest to opracowanie, którego doniosłość jest olbrzymia, ale ranga w systemie aktów normatywnych dość niska. Pamiętać należy, że w systemie prawnym Polski istnieje ustawa z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j., Dz.U. 2019, poz. 1295)⁶¹. W oparciu o delegację ustawową Rada Ministrów wydała wiele uchwał, w których sformułowała strategię rozwoju poszczególnych obszarów państwa bądź sektorów gospodarczych⁶². Cele i zadania wynikające z tych strategii pokrywają się z celami przedstawionymi w „Strategii bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej” zatwierdzonej 12 maja 2020 roku. Dodatkowy problem wiąże się z tym, że uchwałą Rady Ministrów z 9 kwietnia 2013 roku, wydaną na podstawie art. 14 ust. 3 ustawy z 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, została przyjęta „Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa

61 Zob. J. Jaśkiewicz, *Ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Komentarz*, LEX 2014.

62 Uchwała nr 102 Rady Ministrów z 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030”, MP 2019, poz. 1060; Uchwała nr 123 Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r. w sprawie przyjęcia Strategii Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030, *ibidem*, poz. 1150; Uchwała nr 105 Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. w sprawie przyjęcia Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030, *ibidem*, poz. 1054; Uchwała nr 114 Rady Ministrów z 1 października 2019 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Rynku Kapitałowego, *ibidem*, poz. 1027; Uchwała nr 6 Rady Ministrów z 26 stycznia 2017 r. w sprawie przyjęcia Polskiej Strategii Kosmicznej, MP 2017, poz. 203; Uchwała nr 58 Rady Ministrów z 15 kwietnia 2014 r. w sprawie przyjęcia Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r., *ibidem* 2014, poz. 469, z późn. zm.; Uchwała nr 104 Rady Ministrów z 18 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020, *ibidem* 2013, poz. 640; Uchwała nr 61 Rady Ministrów z 26 marca 2013 w sprawie przyjęcia Strategii Kapitału Społecznego 2020, *ibidem*, poz. 378; Uchwała nr 17 Rady Ministrów z 12 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Sprawne Państwo 2020, *ibidem*, poz. 136; Uchwała nr 7 Rady Ministrów z 15 stycznia 2013 r. w sprawie Strategii innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”, *ibidem*, poz. 73; Uchwała nr 60 Rady Ministrów z 30 kwietnia 2014 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Polski Zachodniej do roku 2020, *ibidem* 2014, poz. 452; Uchwała nr 3 Rady Ministrów z 8 stycznia 2014 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Polski Południowej do roku 2020, *ibidem*, poz. 152; Uchwała nr 121 Rady Ministrów z 11 lipca 2013 r. w sprawie przyjęcia zaktualizowanej Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020, *ibidem* 2013, poz. 641.

narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022”⁶³. Ujęto w niej diagnozę systemu bezpieczeństwa narodowego z punktu widzenia uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także wyzwania, trendy rozwojowe i wizje rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego, cele strategii i kierunki interwencji, system realizacji strategii i ramy finansowe. W odczuciu piszącego te słowa strategia przyjęta uchwałą nr 67 jest bardziej szczegółowa i skupiona na potencjale obronnym niż strategia przyjęta 12 maja 2020 roku. Nie można oprzeć się wrażeniu, że obie wydają się być względem siebie konkurencyjne. Nie sposób w tym miejscu prowadzić bardziej szczegółowych rozważań na ten temat, ale nie można nie zauważyć pewnego dualizmu wynikającego z tego, że strategia z 2013 roku została przyjęta uchwałą Rady Ministrów, a strategia z 12 maja 2020 roku postanowieniem Prezydenta RP na wniosek Prezesa Rady Ministrów. Rozstrzygnięcie ewentualnych wątpliwości w razie sprzeczności tych strategii będzie poważnym kłopotem dla prawników.

Bibliografia

Literatura

- Beaufre A., *Wstęp do strategii. Odstraszanie i strategia*, Warszawa 1988.
- Bezpieczeństwo obywateli. Prawa człowieka. Zrównoważony rozwój*, red. E. Pływaczewski, Białystok 2017.
- Bezpieczeństwo państwa a wolność jednostki. Wybrane aspekty prawne i polityczne*, red. M. Jastrzębski, T. Kuczur, Toruń 2013.
- Bezpieczeństwo Polski i bezpieczeństwa europejskie na początku XXI wieku. Wybrane aspekty*, red. M. Stolarczyk, Katowice 2004.
- Brodie B., *War and Politics*, New York 1973.
- Brzozowski W., *Konstytucyjna zasada dobra wspólnego*, „Państwo i Prawo” 2006, nr 11.
- Chabasińska A., Czachór Z., *Bezpieczeństwo narodowe Polski. Zagrożenia i determinanty zmian*, Warszawa 2016.
- Chałubińska-Jentkiewicz K., *Cyberbezpieczeństwo – zagadnienia definicyjne*, „Cybersecurity and Law” 2019, nr 2.
- Ciupiński A., *Wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony Unii Europejskiej. Geneza. Rozwój. Funkcjonowanie*, Warszawa 2013.
- Complak K., *Normy pierwszego rozdziału Konstytucji RP*, Wrocław 2007.
- Czaputowicz J., *Kryteria bezpieczeństwa międzynarodowego państwa – aspekty teoretyczne*, [w:] *Kryteria bezpieczeństwa międzynarodowego państwa*, red. S. Dębski, B. Górka-Winter, Warszawa 2013.
- Czaputowicz J., *Suwerenność*, Warszawa 2018.
- Eggert D., *Transatlantycka wspólnota bezpieczeństwa*, Warszawa 2005.
- Garlicki L., *Aksjologiczne podstawy reinterpretacji Konstytucji*, [w:] *Dwadzieścia lat transformacji ustrojowej w Polsce. Ogólnopolski Zjazd Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego. Warszawa 19–21 czerwca 2009*, red. M. Zubik, Warszawa 2010.

63 Ibidem, poz. 377.

- Gołda-Sobczak M., *Krym jako przedmiot sporu ukraińsko-rosyjskiego*, Poznań 2016.
- Grab L., *Dyplomacja obronna w procesie kształtowania bezpieczeństwa RP*, Warszawa 2018.
- Granat M., *Opinia na temat konieczności kontrasygnaty aktu Prezydenta o wyznaczeniu Marszałka Seniora*, „Biuletyn Ekspertyz i Opinii Prawnych” 2002.
- Grosset R., *Tożsamość bezpieczeństwa wewnętrznego – miejsce, rola i funkcje*, Warszawa 2011.
- Guzik-Makaruk E.M., *Poczucie bezpieczeństwa obywateli w Polsce. Identyfikacja i przeciwdziałanie współczesnym zagrożeniom*, Warszawa 2011.
- Jagusiak B., *Bezpieczeństwo socjalne współczesnego państwa*, Warszawa 2015.
- Kitler W., *Bezpieczeństwo narodowe RP. Podstawowe kategorie. Uwarunkowania. System*, Warszawa 2011.
- Korzeniowski P., *Bezpieczeństwo ekologiczne jako instytucja prawna ochrony środowiska*, Łódź 2012.
- Kowalewski M., *Aspekty bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2015.
- Koziej S., *Szkic do dyskusji o przyszłej strategii poszerzonego NATO (spojrzenie z polskiej perspektywy)*, Warszawa–Toruń 1998.
- Koziej S., *Tezy i komentarze do prac nad strategią bezpieczeństwa i obronności Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa–Toruń 1998.
- Koziej S., Brzozowski A., *Strategie bezpieczeństwa RP 1990–2014. Refleksje na ćwierćwiecze*, [w:] *Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. Pierwsze 25 lat*, red. R. Kupiecki, Warszawa 2015.
- Koziński M., *Bezpieczeństwo kryzysowe*, Gdańsk 2010.
- Księżopolski K.M., *Problemy bezpieczeństwa wewnętrznego i bezpieczeństwa międzynarodowego*, Warszawa 2009.
- Kuźniar R., *Strategia państwowa*, „Zeszyty Akademii Dyplomatycznej” 2004, nr 15.
- Liderman K., *Bezpieczeństwo informacyjne*, Warszawa 2012.
- Macioszek M., *Dyplomacja prewencyjna Unii Europejskiej w pozimnowojennej Europie*, Toruń 2003.
- Marczak J., *Założenia polityki i strategii bezpieczeństwa narodowego*, [w:] *Obrona narodowa w tworzeniu bezpieczeństwa Polski w XXI wieku*, red. R. Jakubczak, A. Skrabacz, K. Gąsiorek, Warszawa 2008.
- Marczuk K.P., *Bezpieczeństwo funkcjonalne państw regionu Europy Północnej*, Warszawa 2014.
- Marczuk K.P., *Bezpieczeństwo wewnętrzne państw członkowskich Unii Europejskiej. Od bezpieczeństwa państwa do bezpieczeństwa ludzi*, Warszawa 2012.
- Mickiewicz P., *System bezpieczeństwa narodowego w rozwiązaniach systemowych wybranych państw*, Warszawa 2018.
- Nowak E., Nowak M., *Zarys teorii bezpieczeństwa narodowego*, Warszawa 2011.
- Nowakowski Z., *Bezpieczeństwo narodowe. Ewolucja pojęcia i zakresu*, [w:] *Bezpieczeństwo narodowe i zarządzanie kryzysowe w Polsce w XXI wieku. Wyzywania i dylematy*, red. T. Jemioło, K. Rajchel, Warszawa 2008.
- Olechnicki M., Załęcki P., *Słownik socjologiczny*, Toruń 1997.
- Oleksiewicz I., Krztoń W., *Bezpieczeństwo współczesnego społeczeństwa informacyjnego w cyberprzestrzeni*, Warszawa 2017.
- Oleksiewicz I., Michalski K., Sienkiewicz E., *Bezpieczeństwo w społeczeństwie informacyjnym. Zagadnienia w wymiarze online i offline*, Warszawa 2017.
- Piechowiak M., *Aksjologiczne podstawy polskiego prawa*, [w:] *Synteza prawa polskiego od 1989 roku*, red. T. Guz, J. Głuchowski, M. Pałupska, Warszawa 2013.
- Piechowiak M., *Preambuła Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r. Aksjologiczne podstawy prawa*, Warszawa 2020.
- Rechlewicz W., *Elementy filozofii bezpieczeństwa. Bezpieczeństwo z perspektywy historii filozofii i filozofii polityki*, Warszawa 2012.
- Robertson D., *Słownik polityki*, Warszawa 2009.
- Rudkowski D., *Interwencja humanitarna w prawie międzynarodowym*, Warszawa 2006.

- Sarnecki P., *Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz do przepisów*, Kraków 2000.
- Serafin T., Parszowski S., *Bezpieczeństwo społeczności lokalnych. Programy prewencyjne w systemie bezpieczeństwa*, Warszawa 2011.
- Sienkiewicz P., *Terroryzm w cyberprzestrzeni*, [w:] *Cyberterroryzm – nowe wyzwania XXI wieku*, red. T. Jemioło, J. Kisielnicki, K. Rajchel, Warszawa 2009.
- Skarżyński M., *Media w systemie bezpieczeństwa narodowego*, Poznań 2015.
- Słomczyńska J., *Europejska polityka bezpieczeństwa i obrony. Uwarunkowania, struktury, funkcjonowanie*, Lublin 2007.
- Sobczak J., *Aksjologiczne podstawy Konstytucji RP*, [w:] *Wartości w świecie polityki*, red. J. Miluska, Poznań 2012.
- Sobczak J., *Wymiar sprawiedliwości w systemie bezpieczeństwa państwa*, [w:] *Kluczowe determinanty bezpieczeństwa Polski na początku XX wieku*, red. S. Wojciechowski, A. Wejkszner, Warszawa 2013.
- Sobczak J., Sobczak W., *Aksjologia regionalnych aktów normatywnych stojących na straży praw człowieka*, [w:] J. Jaskiernia, K. Stryszak, *Ochrona praw człowieka w wymiarze uniwersalnym. Aksjologia – instytucje – nowe wyzwania – praktyka*, Toruń 2017.
- Sobera W., *Strategia bezpieczeństwa narodowego jako element polityki państwa*, „Rocznik Europeistyczny” 2015, nr 1.
- Stańczyk J., *Współczesne pojmowanie bezpieczeństwa*, Warszawa 1996.
- Stępniewska P., *Współczesne bezpieczeństwo ekologiczne*, „Bezpieczeństwo. Teoria i Praktyka” 2018, nr 1.
- Szuniewicz M., *Ochrona bezpieczeństwa państwa jako przesłanka ograniczenia praw i wolności jednostki w świetle Europejskiej Konwencji Praw Człowieka*, Warszawa 2016.
- Szymczak M., *Słownik języka polskiego*, t. 3, Warszawa 1989.
- Uniwersalny słownik języka polskiego*, red. S. Dubisz, t. 3, Warszawa 2003.
- Wawrzyk P., *Bezpieczeństwo wewnętrzne Unii Europejskiej*, Warszawa 2009.
- Winczorek P., *Nowa Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Problem aksjologii*, „Przegląd Sejmowy” 1996, nr 4.
- Worona J., *Cyberprzestrzeń a prawo międzynarodowe*, Warszawa 2020.
- Zajądło J., *Dylematy humanitarnej interwencji*, Gdańsk 2005.
- Zajac J., Zięba R., *Budowa zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego Polski. Ekspertyza na potrzeby realizacji średniozakresowej strategii rozwoju RP na lata 2014–2020*, Warszawa 2011.

Akty normatywne

- Uchwała nr 102 Rady Ministrów z 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030”, MP 2019, poz. 1060.
- Uchwała nr 104 Rady Ministrów z 18 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020, MP 2013, poz. 640.
- Uchwała nr 105 Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r. w sprawie przyjęcia Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030, MP 2019, poz. 1054.
- Uchwała nr 114 Rady Ministrów z 1 października 2019 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Rynku Kapitałowego, MP 2019, poz. 1027.
- Uchwała nr 121 Rady Ministrów z 11 lipca 2013 r. w sprawie przyjęcia zaktualizowanej Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020, MP 2013, poz. 641.
- Uchwała nr 123 Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r. w sprawie przyjęcia Strategii Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030, MP 2019, poz. 1150.
- Uchwała nr 17 Rady Ministrów z 12 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Sprawne Państwo 2020, MP 2013, poz. 136.
- Uchwała nr 3 Rady Ministrów z 8 stycznia 2014 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Polski Południowej do roku 2020, MP 2014, poz. 152.

- Uchwała nr 58 Rady Ministrów z 15 kwietnia 2014 r. w sprawie przyjęcia Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r., MP 2014, poz. 469, z późn. zm.
- Uchwała nr 6 Rady Ministrów z 26 stycznia 2017 r. w sprawie przyjęcia Polskiej Strategii Kosmicznej, MP 2017, poz. 203.
- Uchwała nr 60 Rady Ministrów z 30 kwietnia 2014 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Polski Zachodniej do roku 2020. MP 2014, poz. 452.
- Uchwała nr 61 Rady Ministrów z 26 marca 2013 w sprawie przyjęcia Strategii Kapitału Społecznego 2020, MP 2013, poz. 378.
- Uchwała nr 7 Rady Ministrów z 15 stycznia 2013 r. w sprawie Strategii innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”, MP 2013, poz. 73.
- Ustawa z 29 maja 1989 r. o przekazaniu dotychczasowych kompetencji Rady Państwa Prezydentowi Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i innym organom państwowym, Dz.U. 1999, nr 34, poz. 178.
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej, Dz.U. 2002, nr 156, poz. 1301.

New national security strategy of the Republic of Poland

Abstract

With the May 2020 approval of the new national security strategy of the Republic of Poland, it was necessary to look at the terminological aspects of the terms used in this document, as well as to consider the legal issues associated primarily with whether or not it would be formally countersigned. Also, it was equally important to note that in practice there were two strategies prepared in the Polish legal system – one to be approved by the President of the Republic of Poland, the last one being adopted under the Decision of 12 May 2020, and the other under the Resolution of the Council of Ministers, last adopted on 9 April 2013. The currently applicable strategy was preceded by other strategies and the White Book on the National Security of the Republic of Poland. The strategy of 12 May 2020 is an extensive document exploring all the aspects of national security. It addresses such phenomena as hybridity, cyberspace activities, the need for new technologies and the issue of artificial intelligence.

Key words: national strategy, cybersecurity, defence